

INNLEDNING

Mestringsenheten gir tilbud til voksne innbyggere i Sandnes med psykisk helse og eller rus problemer. Samhandlingsreformen, Helse og omsorgstjenesteloven, veilederen Sammen om mestring, retningslinjen for samtidig ruslidelse og psykisk lidelse «ROP- retningslinjen», nasjonal retningslinje for legemiddelasistert rehabilitering «LAR retningslinjen», regjeringens strategi for god psykisk helse «Mestre hele livet», Pakkeforløp for rus og psykisk helse, betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter i sykehuset, samarbeidsavtalene som erstattes med Helsefelleskap mellom kommunen og Helse Stavanger fra 2022, og Nasjonal helse- og sykehusplan styrer i stor grad arbeidet fra overordnet nivå. I tillegg er Plan for psykisk helsearbeid, Rusmiddelpolitisk handlingsplan og Boligsosial handlingsplan viktige strategidokumenter for Mestringsenheten. Mestringsenheten er vertskap for Jæren Recovery College og en egen oppsummering derfra ligger som vedlegg til denne resultatvurderingen.

BRUKER/SAMFUNN

Recovery-satsningen gjør at Mestringsenheten stadig blir bedre til å treffe på de tilbudene som innbyggere ønsker. Recovery-verdiene hjelper oss å levere kvalitet i tilbudene til stadig flere uten at det medfører tilsvarende økning av personellressurser.

I Mestringsenheten jobber vi for at innbyggeren som mottar hjelp og deres pårørende skal medvirke og gi tilbakemeldinger på den hjelpen de får. Virksomheten har eget erfaringsråd og åpen tilbakemeldingsregistrering på kommunens nettside som alle pårørende kan benytte. I 2021 har vi sammen med erfaringsrådet hatt et prosjekt om hvordan vi skal bli enda bedre med pårørendeoppfølging med fokus på pårørendesamtalen. Satsningen på nettverksmøter og åpen dialog fortsetter.

Nasjonale veiledere anbefaler at vi bruker tilbakemeldingsverktøy. Det betyr at de som får hjelp melder tilbake til oss hvordan de opplever hjelpen slik at vi sammen kan gjøre mer av det som virker. Mestringsenheten har valgt verktøyet Feedback informed treatment forkortet til FIT. Forskningsevalueringen på implementeringen av recoverystøttende tiltak og herunder FIT viser foreløpig en økning i livskvalitet og en økning i medarbeidertilfredshet. Det er en god indikasjon på at vi går i riktig retning.

Mestringsenheten har også deltatt i den nasjonale brukerundersøkelsen på rusfeltet utført av Kompetansesenter rus Midt -Norge. På overordnet vurdering av tjenestene i Sandnes svarte 55 % av respondentene at tjenestene i stor og i svært stor grad bidro til at de klarte å mestre hverdagen bedre. Alt i alt vurderer 65 % at tjenestene som mottas i stor og svært stor grad er tilfredsstillende. Tilbakemeldingene legges i sin helhet som sak til Utvalg for helse- og sosialtjenester tidlig i 2022.

Rogaland Revisjon gjennomførte forvaltningsrevisjon av Mestringsenheten i 2021 på oppdrag av kontrollutvalget. Revisjonens tilbakemeldinger var svært positive med noen anbefalinger. Rapporten er behandlet politisk og anbefalingene følges opp.

Mestringsenhetens facebook-side får stadig flere følgere og nettsidene er oppdaterte og brukes. Også dette året har vi hatt flere positive medieomtaler og blitt henvist til av både Helsedirektoratet, Helsedepartementet og ulike kompetansesenter.

EUCOMS er en europeisk nettverksorganisasjon for lokalbasert psykisk helse arbeid der Mestringsenheten er medlem. Det er utrolig givende å få dele og få kjennskap til hvordan flere land i Europa jobber med psykisk helse.

Forskningssamarbeidet med Universitetet i Stavanger (UIS) fortsetter gjennom samarbeidsforumet FORSKSAN. Doktorgrad (Phd) -samarbeidet og recoveryforskningen fortsetter. Vi er sammen med UiS godt i gang eget praksisprogram som gir nye muligheter for gode tilbud og mer læring. Mestringsenheten deltar i programområdet Samfunnsdeltagelse ved Universitetet i Stavanger.

Etablering av Ressursteamet i 2021 ble en suksess og videreføres i rammen fra 2022. Dette er et skreddersydd tilbud til unge innbyggere fra 18 år som kommer fra barnevern eller andre omsorgstilbud med omfattende oppfølging.

Det er fortsatt en stor utfordring med å få tilgang på egnede boliger for innbyggere som ruser seg. Det er satt i gang et intensivt arbeid i det boligsosiale gruppen for å fremskaffe boliger til denne gruppen og dette kan realiseres gjennom økte rammer i Handlings- og økonomiplanen. Vinteren 2021 ble det tatt i bruk fem nye boliger i Sandnesveien 299 til innbyggere med rusavhengighet.

I løpet av 2021 har Mestringsenheten fått godkjent fullelektronisk arkiv noe som gjør at vi slipper ekstraarbeidet med å arkivere alt på papir i tillegg til digitalt.

2021 var det første året med ordinær drift av Flexible Assertive Community Treatment (FACT). FACT- Sandnes har fungert veldig bra og samhandlingen med Helse Stavanger, og med andre aktuelle kommunale tjenester er blitt bedre gjennom denne organiseringen. FACT Sandnes sin målgruppe er fortsatt innbyggere med psykisk helseutfordringer som av ulike grunner ikke klarer å nyttiggjøre seg det ordinære hjelpeapparatet hverken i kommune eller sykehus.

Korona har utfordret, men vi er stolte over å kunne vise til at Mestringsenheten har opprettholdt tilbud hele pandemien. Særlig de svakeste gruppene er skjermet. Mestringsenheten har hatt egne ansatte som har vaksinert de innbyggeren som ikke har klart å benytte seg av ordinære vaksinasjonstilbud og det er satt i gang fleksible og gode tiltak for å bistå innbyggere med både karantene og isolering. Både innbyggere og ansatte og ledere har lagt ned en formidabel innsats som har gitt resultater.

Tjenestedata som henspeiler kjernevirksomheten i Mestringsenheten

	2017	2018	2019	2020	2021
Antall nye saker				966	1585
Antall forlengelser av tilbud				896	996
Antall innbyggere som fikk tilbud i Rask psykisk helsehjelp (RPH)	300	404	863	636	1001
Antall innbyggere i LAR	103	98	97	86	92
Antall innbyggere med tjenester fra FACT teamet	55	56	55	66	67
Antall henvendelser til MO-senteret, rus	559	483	826	859	720
Antall henvendelser til info-hjelpen, psykisk helse (ny fra 2018)		1003	1428	1530	2649
Overdosedødsfall med samtidig oppfølging fra Mestringsenheten, rus	0	2	0	0	0
Antall innbyggere som har deltatt i kurs/grupper	176	234	498	266	497
Antall innbyggere i Tilrettelagt arbeid (Proservice) /antall i «recovery-hjelpen»	38	33	15	13/22	12/130
Oppstartede vedtak på Aktivitetskontakt	86	72	48	44	39
Antall innbyggere på venteliste til bolig 31.12.21 som får hjelp fra mestrings	50	53	54	65	67
Antall tvangsplasseringer i henhold HOL kapittel 10	3	2	3	6	2
Tiltak ovenfor gravide rusavhengige i henhold til HOL kapittel 10	8	8	10	12	0
Antall innbyggere i tverrfaglig rusbehandling (TSB)	48	49	58	62	52
Antall overnattingsdøgn Akutten	2832	2563	2388	2960	3369
Antall individuelle planer (IP)		192	205	453	342
Antall klagesaker	2	2	2	1	3

RESULTATVURDERING 2021

Mestringsenheten

MEDARBEIDER

	2017	2018	2019	2020	2021
Antall årsverk og antall ansatte	200/294	195/302	205/304	215/356	221/384
Sykefravær	8,3 %	9,3%	8,2 %	8.2 %	8,6%

Økningen i årsverk er knyttet til etablering av Ressursteamet i psykisk helse.

Vi har hatt mange og godt kvalifiserte søkere til utlyste stillinger med unntak av sykepleiere/vernepleiere og psykologer. Vi har nå klart å rekruttere to psykologspesialister som starter opp i 2022. De skal jobbe i et psykologteam bestående av 3 psykologer og gi tilbud til hele Mestringsenheten. Sent i 2021 ble det etablert et midlertidig enetiltak i sykehjem med oppstart januar 2022.

Det er jobbet systematisk med sykefraværsoppfølging de siste årene, blant annet gjennom kommunens NED-program, og enheten er nå i gang med i å utvikle et OPP-program som vil ha fokus på å stå i jobben. Til tross for korona er det positivt at sykefraværet har holdt seg på 8,6 prosent i en virksomhet der kun et fåtall ansatte har kunnet benyttet hjemmekontor.

Miljøtårnsertifisering har vært en del av HMS arbeidet i 2021 og virksomheten er nå klar til å bli sertifisert tidlig i 2022. Sertifiseringen er utsatt flere ganger grunnet korona.

Compilo er et nyttig verktøy i melding og oppfølging av avvik og dette følges opp i ledergruppen, internrevisjonene, kvalitetsgruppen og HMS/medbestemmelse. Antallet avvik er stabilt høyt. Avvikene tas inn i den årlige ROS-analysen som munner ut i konkrete tiltak i handlingsplanen. Vi har etablert lag for både kvalitet og kompetanse.

Aggresjonsmestring er et viktig område i Mestringsenheten da det er mange HMS-avvik knyttet til dette. I 2021 er det arrangert egne kurs for ansatte og det er også etablert en web-basert opplæring. Vi vil implementere metoden «Møte med aggresjonsproblematikk» (MAP) i 2022.

For å møte statlige føringer der stadig mer krevende oppgaver skal løses i kommunen, er vi avhengig av å ha høy kompetanse. Enheten utarbeider årlige kompetanseplaner og fokuserer kontinuerlig på fagutvikling og systematisk forbedringsarbeid. Mestringsenheten utviklet FOI- (forskning-opplæring-innovasjon) program i 2019 og oppdatert utgave ligger på nettsiden. Vi har en intern opplæringspakke for alle ansatte som gir kompetanse om verdigrunnlaget Recovery og anvendte metoder som MI (motiverende intervju), FIT (feedback informed treatment) og kognitiv terapi. I 2021 har 21 ansatte startet å utdanne seg innen kognitiv terapi. I løpet av 2022 vil 52 ansatte gjennomføre og sertifiseres innen mentaliseringsbasert terapi (MBT). Traumebasert omsorg er i tillegg et satsningsområde i 2022.

Innovative organisasjoner krever godt lederskap og for å videreføre satsningen på lederutvikling innførte vi i 2020 konseptet Lagledelse. Dette går ut på at ledere, fagledere og administrasjon møtes ukentlig for møter og det er tydelige ansvar for ulike utviklingsområder. Lagledelse har ført til bedre implementeringer, mer medvirkning og bedre beslutninger. Første evaluering er gjennomført og resultatene så langt er gode. Evalueringen danner grunnlaget for forbedringer som det skal jobbes videre med i 2022.

UTVIKLING

Mestringsenheten har klart å ta imot alle utskrivningsklare fra sykehuset på frist i 2021. Det er ikke mottatt noen avvik fra sykehuset til Mestringsenheten i 2021.

Prosjektet Rask rus og avhengighet som skal gi lavterskel hjelp til rus og andre avhengigheter er i gang og det søkes om statlige midler til videreføring i 2022. Prosjektet har fått mye oppmerksomhet både lokalt, hos statsforvalteren og nasjonalt. Tiltaket er foreslått som et alternativ til oppfølging dersom NOU 2019:26 Rusreform- fra straff til hjelp blir gjennomført og kan nå benyttes som oppfølging i de kommunale rådgivende enhetene som skal etableres i 2022 i alle kommuner. Prosjektet har i 2021 anskaffet og utviklet innhold til internettplattform for digitale kurs. Det er allerede gjennomført flere digitale kurs der 117 innbyggere deltok i 2021 og dette er over en dobling fra 2020.

Flyktningenheten har prosjektmidler fra IMDI der Mestringsenheten og andre tjenester deltar. Prosjektet ble avsluttet i 2021 og videreføres med en modell for oppfølging av flyktninger med ekstrabehov grunnet psykisk helse og med en oversikt over migrasjon i Sandnes kommune.

Recoveryhjelpa og samhandling med frivillige organisasjoner er gjennomført i 2021 og videreføres i 2022. 130 innbyggere har fått hjelp av Recoveryhjelpa i 2021.

NAV fått midler til etablering av Individuell jobbstøtte (IPS) i Sandnes. Dette prosjektet retter seg inn mot innbyggere med psykisk helse- og/eller rusutfordringer som trenger ekstra tilrettelegging for å kunne delta i det ordinære arbeidsmarkedet. IPS viser gode resultater fra der de har startet opp. Det er NAV som er eier av prosjektet og Mestringsenheten er samarbeidspartner. Tilbudet er igangsatt i 2021 og videreføres i 2022.

For å møte behovet til ungdom fra 18-24 år med omfattende behov for hjelp og der flere har vært i barnevernet, ble Ressursteamet etablert og er under utvikling. Det jobbes etter en modell for oppfølging som gir et helhetlig individuelt tilpasset behandlingsforløp ved bosetting i ordinære boliger. Teamet skal i 2022 sertifiseres innen mentaliseringsbasert terapi (MBT) for å kunne yte enda bedre hjelp.

Tilbud til ungdom prioriteres og i samskaping med Crux i Sandnes er vi i gang med prosjektet «crux ung» som skal jobbe frem et tilbud rettet mot ungdom som er i rehabilitering. Prosjektet ble etablert i 2021 og fortsetter i 2022.

Prosjektet rundt bedre samhandling med NAV videreføres i 2022. Prosjektet startet opp i 2021 og innebærer at nav-ansatte utfører nav-tjenester på Mestringsenhetens arenaer. Prosjektet har allerede gitt gode resultater i form av mer tilgjengelige NAV-tjenester, mer fornøyde innbyggere og redusert behov for bistand fra ansatte hos Mestringsenheten og Funkishuset for at innbyggere skal holde kontakt med NAV.

Avdeling rask psykisk helse og aktivitet blir i 2022 deltakere i en ny randomisert kontrollert studie (RCT studie) som gjennomføres av Helsedirektoratet og FHI i bruk av digitale mestringsverktøy. Det er metoden assistert selvhjelp det skal forskes på. Dette vil gi oss nyttige tilbakemeldinger på effekten av digital behandling.

Mestringsenheten er invitert og har sagt ja til å delta i et forskningsprosjekt i recovery som heter: Implementation of Recovery and CHIME in Norwegian Health sector on a local level. Forskningsprosjekt er samhandling mellom av KBT-kompetanse, Norges tekniske naturvitenskapelige universitet (NTNU), kommuner og King's college i England. Vi skal også delta i et forskningsprosjekt med Vitenskapelig høyskole (VID) og prosjektleder Lise Beyene om recoveryorientert praksis.

Vi jobber for at samhandling med spesialisthelsetjenesten skal utvikles til beste for innbyggerne og deltar nå i prosjektet Lavterskel hjelp for innbyggere som trenger legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og Fleksible Assertive Community Treatment (FACT-Sandnes). Satsningen fortsetter i varig drift også i 2022. Vi arrangerte i 2021 samarbeidsseminar sammen med Sandnes distriktpsikiatrisk senter (DPS), Sandnes legevakt, Kommuneoverlegen og Jæren Ø-hjelp der vi identifiserte forbedringspunkter og tilhørende tiltak. Nytt samhandlingsseminar er planlagt i november 2022. Vi fortsetter også samarbeidsforumet PSYKRUSSAN med Helse Stavanger og deltar i 2022 i oppstarten av Helsefelleskap og ledelse av tjenestemodellgruppen psykisk helse og rus mellom Helse Stavanger og de 18 opptakskommunene.

Det søkes også innovasjonsmidler og kompetansemidler til kompetansehevingstiltak både til studentprogrammet, digitalisering, internopplæring og kompetanseheving i form av videreutdanninger og master.

ØKONOMI

Tabell som viser netto driftsresultat, tall i tusen

	Regnskap	Budsjett	Avvik
	174 830	175 596	-766

UTFORDRINGER – MULIGHETER 2022

Satsningsområder:

- Vi skal i 2022 arbeide videre med implementeringen av recovery-støttende tilbud og verdier, fagutvikling og forskning i tråd med vårt FOI-program, kompetanseplan, handlingsplan 2022, helsefelleskap og nasjonale føringer som etablering av kommunal rådgivende enhet for russaker.
- Vi skal jobbe med utredning og implementering av nye måter for mer effektiv drift, herunder lagledelse, innovative prosjekter som rask rus, recoveryhjelpen, ressursteamet, studentprogram, saksbehandling, flyktingenheten som en avdeling i mestring som et prøveprosjekt i 2022 og velferdsteknologiske løsninger.
- Vi skal jobbe frem ordinære kommunale boliger for innbyggere med rusavhengighet og tilpasset oppfølging i samhandling med NAV og Boligkontoret gjennom prosjektene Housing first, samhandlingsprosjekt mellom NAV og Mestringsenheten, Individuell jobbstøtte (IPS) prosjektet mellom NAV og Mestringsenheten.

Utfordringer:

- Fortsette arbeidet med innovativ drift

Årsrapport Jæren Recovery College 2021

Jæren Recovery College

Prosjekt Jæren Recovery College er en partnerskapsmodell innen rus- og psykisk helsefeltet i Sør-Rogaland (2019-2022). 9 instanser er med i prosjektet: A-larm, Mental Helse, Crux oppfølgingstjenester, kommunene Sola, Time, Stavanger og Sandnes, Helse Stavanger og NAV Rogaland. Jæren Recovery College har lokaler i Langgata 54, Sandnes.

Jæren Recovery College tilbyr kortere eller lengre kursrekker/workshops. Personer med egne erfaringer med psykisk helse- eller rusutfordringer og personer med relevant fagkunnskap er kursutviklere, kurslærere og deltagere sammen. Undervisningsoppleggene gir kunnskap og inspirasjon til å jobbe med sitt eget liv og fagfolk for hjelp til å jobbe recoveryorientert. [Kort info om oss.](#)

Recovery handler om å høre til, å bety noe for andre, å oppleve mening og håp og ha en positiv identitet og en verdsatt rolle i samfunnet.

Ansatte

I løpet av 2021 fikk vi økt fast bemanning fra 2,5 til 2,9 årsverk fordelt på ansatte med erfaringskompetanse og fag. I tillegg har 30 personer vært engasjert som kursutviklere, kurslærere og frivillige på timebasis gjennom året. (15 erfaring og 15 fag). Til sammen utgjør disse ca. 0,5 årsverk. Fagpersonene blant disse får frigjort tid fra kommunene til å jobbe ved Jæren Recovery College.

Kurs, undervisning og andre arrangement

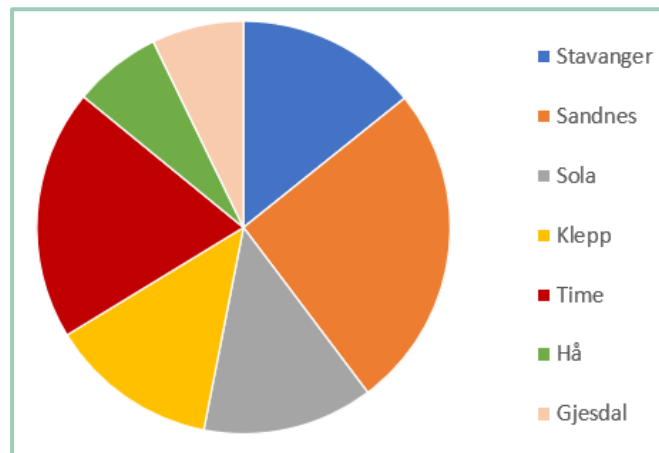
I 2021 fikk vi ferdigstilt ytterligere 3 kurs, slik at porteføljen er på 10 kurs. Flere ble arrangert flere ganger. I 2021 prøvde vi ut konseptet «satellitt-kurs», dvs at vi har arrangert som er lokalisert i andre kommuner. Undervisning for studenter ved ViD og UiS er gjennomført både fysisk og via Teams. På slutten av året arrangerte vi recovery-fagdager for ca. 100 ansatte i Sandnes, Klepp og Time kommuner.

Kursgjennomføringer	4 13 16 33			
	Deltakere 2019	Deltakere 2020	Deltakere 2021	Totalt okt 2019- des 2021
Kommune				
Sandnes	31	63	47	141
Stavanger	26	61	53	140
Sola	2	3	20	25
Time	2	10	14	26
Gjesdal	0	4	2	6
Klepp	2	8	8	18
Hå	2	4	3	9
Andre	0	8	4	12
Totalt	65	161	151	377

KURS-PORTEFØLJE

- ✓ «Introkurs til recovery»
- ✓ «Recovery - min prosess»
- ✓ «Fem steg til hverdagsglede»
- ✓ «Hverdagskompetanse – ønsket felleskap»
- ✓ «Hverdagskompetanse – fysisk aktivitet»
- ✓ «Selvtillit og Selvfølelse»
- ✓ «Musikk i egen recoveryprosess»
- ✓ «Kunst/kreativitet og recovery»
- ✓ «Forstå deg selv (litt) bedre, og gjør noe med det!»
- ✓ «Når kjærlighet ikke er nok»

Diagrammet viser fordeling av deltagere pr kommune, kommunenes innbyggertall tatt i betraktning

Konsekvenser av covid-19

Under pandemien har både nasjonale og lokale myndigheter lagt vekt på å skåne personer i collegets målgruppe. Jæren Recovery College har blitt sett på som et viktig lavterskeltilbud og vi har stort sett klart å holde kurs i tråd med de til enhver tid gjeldende smittevernkrav. Noe nedgang i antall kursdeltagere tilskrives pandemien. Koronarestrisjoner hindret oss i å arrangere åpne publikumsforedrag i 2021.

Hvilken effekt har tilbudene ved Jæren Recovery College

I samarbeid med UIS og VID er det 5 masterstudenter som ser på effektene av å være deltakere og kurslærere hos oss og studien skal være ferdig sommeren 2022. I tillegg er ekstern evaluering i samarbeid med andre Recovery College i Norge påbegynt 2021, der Korus Stavanger og Korus Bergen gjennomfører evalueringen. Fokus vil være kommunenes utbytte/effekt. Vi deltar i et internasjonalt forskningsprosjekt om erfaringer med Recovery

Colleges og jobber med å få til en sluttevaluering høsten 2022. Vi erfarer at både kurs, workshops og undervisning bidrar til håp og inspirasjon for mange. Kursdeltagere forteller at deltagelse på kurs/workshops betyr noe i deres egen recoveryprosess og fagpersoner sier de får ny forståelse som de tar med seg tilbake til jobb. Kursdeltagere gir gode evalueringer på de enkelte kursene og kurslærere sier at rollen som kurslærer betyr mye for dem. [Vi har her lenket til en sammenstilling av uttalelser som oppsummer noen av disse effektene.](#)

Økonomi

Prosjektet er til nå i hovedsak finansiert av Statsforvalteren i Rogaland. Tilskuddet var på 2 115 000 i 2019, og 2 445 000 i 2020 og 2 429 000 i 2021. Tilskuddet er benyttet i sin helhet alle årene. Egenfinansiering i 2021: Stavanger kommune kr 400 000. Sola, Time, Stavanger og Sandnes bidratt med frikjøp av ansatte til å være kurslærere og kursutviklere, tilsvarende mindre enn 0,5 årsverk totalt. Sandnes kommune har i tillegg bidratt med støttefunksjoner for ansettelse, regnskap, arkiv, IT/IT-support, personalhåndtering og anskaffelser. De største utgiftene er lønn til ansatte og timeengasjerte og husleie.

Veien videre

Vi forventer nedgang i tilskudd fra Statsforvalteren og noe større egenfinansiering fra

kommunene i 2022. I 2021 fikk styringsgruppa tilskudd fra Helsedirektoratet for å utrede om Jæren Recovery College kan bli det sjette regionale brukerstyrte senteret i Norge og til å

utrede framtidig eierform og organisering. Dette arbeidet er i en avslutningsfase og anbefalingene skal oversendes eierne for beslutning og videre planlegging våren 2022. Det utredes om Jæren Recovery College skal bli en stiftelse eller et ideelt as. Begge disse driftsformene vil være avhengig av forutsigbare tilskudd og samarbeidsavtaler med kommunene og videre tilskudd fra Helsedirektoratet.

[Lenke til film om Jæren Recovery College \(3 minutter\)- jrcollege.no](https://www.jrcollege.no)

Følg oss på facebook - besøk oss på [jrcollege.no](https://www.jrcollege.no)